

Lidstvo - jednota / Lidská práva a jednota lidstva

Prof. Komárková v diskusi r. 1978 poukázala na změnu, jakou vyvolal a nadále vyvolává úpadek ideje pokroku v pojetí lidstva a jeho jednoty. Pochopitelně ona sama ani následující diskuse nemohly jít hlouběji a zevrubně rozebrat, co se vlastně v tom směru odehrálo. Při důkladnějším hodnocení by se muselo ukázat, že otázka jednoty lidstva není ani zdaleka tak prostá a že byla už pokládána (a formulována) z různých předpokladů a řešena (nebo odmítána) několika různými způsoby, ostatně podle toho, jak byla (lépe či hůře) položena. Myšlenkový kontext a terén, na kterém tato otázka mohla být (a byla) pokládána, se původně týká vztahu jednotlivce a (nejbližšího) kolektivu, dnes (po dlouhodobě působícím vlivu zejména evropského individualismu) bychom řekli spíše vztahu „já - ti druzí“ nebo dokonce „já - ten druhý“. Každý člověk se biologicky rodí jako jedinec a nikoli jako část společenství, od něhož se nejprve musí nějak oddělit, vydělit, dokonce „osvobodit“: v tomto nejzákladnějším smyslu se opravdu každý jedinec rodí jako „svobodný“ (bylo by dokonce možno říci, že se v jistém velmi zásadním smyslu „osvobozuje“ od matky ještě dlouho předtím, než se narodí; a platí to dokonce nejen pro člověka, ale mutatis mutandis pro všechny živé bytosti). Už v tom je dána a zakotvena jakási zvláštní „jednota“ všech lidí, totiž jednota všech svobodných (ovšem právě jen v tomto základním a tedy omezeném významu slova). Právě proto lze ono hledání „jednoty“ třeba v rase nejen odmítat jako nevěčné, ale potírat jako přímo zhoubné; ale zase to neplatí jen o biologicky chápané jednotě, ale - byť v jemnějším smyslu - i o jednotě kulturní, eventuelně „politické“ v nejširším smyslu (včetně příslušnosti ke kmeni nebo k „obci“). Je to zásadně vadné, je-li toho aktivně používáno na rozdělování a nikoli na sjednocování lidí. Jednota lidstva nemůže být zakládána na ničem minulém, nýbrž musí být něčím, co dokáže oslovit a pozvat k jednotě také do budoucnosti. Právě proto idea tzv. lidských práv může a má být chápána a interpretována tak, aby se k ní mohli přihlásit i ti, kterým pro to třeba chybí vlastní historické předpoklady, vlastní tradice apod.

(Písek, 060226-1.)